

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XX. De corpore vitiatis Ordinandis, vel non.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

stigiari verberibus possit, per *can. 2. d. cit.*) ac interim suspensus ab officio Sacro, non verò liberatus à voto castitatis. *can. 9. d. cit.* Hæc intelligenda sunt, si fraudulenter factus sit Subdiaconus aut Diaconus tantum: si verò Presbyter evalisset, factus quidem est liber, sed peculium, si quod habuit, Domino cessit: si nullum habuit, tenetur saltem per ministeria sacra satisfacere Domino, quantum potest. *can. 9. cit. & seq.*

4 Dico 2. Etiam servi Adscriptitii & Originarii, ac homines Proprii, non Ordinantur licite sine consensu & manumissione prius obtenta à Dominis. *can. 12. & 21. d. cit.* Concordat praxis, dum Episcopi iubent huiusmodi homines docere in scriptis de consensu Dominorum suorum & manumissione.

5 Dico 3. Etiam à suscipiendis Ordinibus prohibentur Liberti, quos Dominus quidem manumittit, sed cum onere præstandarum sibi operarum seu obsequiorum temporalium. *can. 5. & fin. d. cit.* Filii autem libertorum non amplius sunt irregulares, sed *Ingenui* existunt, & *Patrono* (sic vocatur, qui manumittit) patris sui solum debent reverentiam. Dixi, *temporalium*, nam operas spirituales, v. g. certas Missas pro se legendas sibi reservare potest Dominus, & Ordinandum ad eas obligare. Sed ut caveatur Simonia, debet libertas non dari pro obsequio spirituali, sed pro obligatione perpetua interveniendi in spiritualibus: quæ obligatio est pretio æstimabilis.

TITULUS XIX,

De Obligatis ad Ratiocinia Ordinandis, vel non.

SUMMARIUM.

1. Quinam veniant nomine obligatorum ad ratiocinia.
2. Ordinari prohibentur, antequam depositum officii satisfecerint Domino.
3. Quid Juris, si Ordinentur adhuc obligati.

1 Sciendum, *Obligatos ad ratiocinia* hoc loco appellari illos, qui adstringuntur alteri ad reddendas rationes propter aliquam administrationem bonorum temporalium alienorum, vel *publicam*, qualem habent *Curiales*, seu qui procurant negotia & officia Curie, uti Thesaurarii, Quæstores, tributorum Collectores, Procuratores Collegiorum, Syndici, Actores, item quires Bellicas tractant, uti Præfecti Arcium & Urbium, Duces, Capitanei, Commissarii: vel *privatam*, cuiusmodi obtinent Tutores, Curatores, Depositarii, Testamentorum & Sententiarum executores. *can. un. d. 53. can. 3. d. 54. c. un. b. t.* Huc revocaveris Vassallos, ad obsequia personalia obligatos Domino feudi. Econtra per obligatos ad ratiocinia hæc non veniunt, qui tales habent administrationes & officia, quæ etiam à Clericis laudabiliter geruntur, uti sunt 1. administratores rerum Ecclesiasticarum. etiam temporalium. 2. tutores & defensores pauperum ac miserabilium persona-

rum, v. g. viduarum, & pupillorum, alio adjuvatore carentium. 3. administratores causarum & locorum piorum. 4. habentes legitimam tutelam proximorum agnatorum. *can. ult. d. 36. can. 1. caus. 21. q. 3.* Rursum non veniunt obligati aliis ex mutuo, promissione, emptione, conductione, vel alio contractu, modo obligatio non proveniat ex *administratione* rerum alienarum temporalium; quia nullo jure de his legitur expressum, quod ab Ordinibus repellendi sint. Excipe, nisi taliter obligatis jam mota sit lis de dolo, vel movenda credatur; quia si contingeret eos ex tali actione condemnari, redderentur infames, & hoc ipso irregulares. Præterea ex consuetudine, juris interpreti, non comprehenduntur Cancellarii, Consiliarii, & Judices Principum, si tractent res tantum Civiles. Imò in quibusdam locis ex consuetudine nullus tutor repellitur ab Ordinibus, sed contra *c. un. cit.*

Dico. Obligati ad ratiocinia licite non Ordinantur, nisi prius depositum officio rationes reddiderint & plenam liberationem à suis Principalibus obtinuerint. *can. un. & c. un. cit.* Ratio est partim, ne contingat Ecclesiam inde infamari, vel litibus aliisve incommodis vexari, partim quia taliter obligati ad sacras functiones sunt minus apti propter curas sæculares, partim ne Ordinatio horum hominum cedat in præjudicium eorum, quibus obligati sunt; per Ordines enim consequuntur privilegium *competentie*, vi cuius plena in ipsos executio fieri nequit. Debet igitur prius non solum deponi officium, & rationes actu esse redditæ, sed etiam plena liberatio à Principalibus concessa, ita ut nullo amplius debito pecuniario maneant onerati, qui ex his aspirant ad Ordines. Sufficit tamen, si vel Principalis promittat, se nolle propter debitum adhuc residuum convenire Ordinatum, vel ipse administrator per pignora aut fideiussores idoneam cautionem præstiterit suo Principali de solvendis debitis; quia SS. Canones exigunt solum, ut onus administrationis deponatur prius, & reddantur rationes, nullam autem requirunt actualem solutionem debitorum.

Quæres, quid Juris sit casu, quo ratiociniis adhuc obstructus fuisset Ordinatus? 2. Ordinatus deberet cedere bonis suis tali cessione, quæ in statu Ecclesiastici dedecus non redundat, qualis est ea, quæ permittitur Clericis in *c. Ordinandus 3. de solut.* nempe ut ipsi relinquatur competens sustentatio: vel compellendus est ab Episcopo ad alio modo satisfaciendum, si possit. Quin ipse Episcopus, si talem scienter ordinaverit contra voluntatem Creditorum, tenetur satisfacere loco Ordinati, eò quod fuerit principalis causa damni.

TITULUS XX.

De Corpore vitiatis Ordinandis, vel non.

SUMMARIUM.

1. Corpore Vitiati sunt in triplici classe: Mutilati: Debilitati: Deformes.

2. Qui-

2. Quam vitiatis corpore non accensendi. In dubio declarat Episcopus.

3. Vitiatis corpore sunt irregulares.

4. Quis in vitio corporis dispenset.

¶ Citemus 1. Vitiatis corpore tum à Jure tum à DD. nuncupari, qui vel carent aliqua parte corporis: vel habent ita debilitatam, ut ministerio Ordinum rectè fungi nequeant: vel laborant tali deformitate, ut sine horrore aut illi conspici, aut sacras functiones sine indecentia obire non possint. Unde in triplici sunt classe. In 1. Mutilati. In 2. Debilitati. In 3. Deformes. Ad Mutilatos pertinent, qui carent aliquo corporis membro, seu tali parte, quæ peculiarem functionem habet in corpore humano ab aliis partibus diversam, ut est lingua, oculi, aures, nasus, manus, pedes &c. digitus enim non censetur membrum esse, sed pars membri, cum membrum aliquod, nempe manum, in sua functione tantum adjuvet. Igitur ad mutilatos spectant muti, cæci (h. e. utroque oculo destituti) surdi (nempe auditu in utraque aure privati) claudi ita, ut sine baculo ad altare non valeant accedere, manu aliqua carentes. Item qui sibi ipsis cum culpa mortali vim intulerunt se ipsos mutilando, etiam si digitum duntaxat vel partem digiti sibi absciderint, vel ab aliis abscindi fecerint, propter crudelitatem in se ipsos exercitam, & illatam Creatori injuriam. *can. 6. d. 55. c. 1. b. t.* Huc revocantur, qui se ipsos castraverunt, vel castrari fecerunt (per amputationem virilium) vel studio conservandæ castitatis, & placendi DEO. *c. 4. eod. vel ex alia causa, v. g. retinendæ vocis elegantis. arg. can. 6. cit. & seq.* Dissentit quoad hoc posterius Caramnel, Paqual. Palao, Tambur. & alii: decisio videtur pendere ex eo, utrum peccet castrari se sine propter retentionem vocis: peccare autem communior est sententia AA. Ad Debilitatos spectant, qui quidem habent omnia membra, sed unum vel plura, quæ ad Sacrum ministerium requiruntur, prorsus inutilia, uti sunt habentes linguam valde ligatam, aut penitus præcipientem, manum aridam, vel indice aut pollice carentem, crus contractum: item laborantes morbo gravi, continuo, moraliter incurabili, sive corporis sive animi, uti paralytici, leprosi, epileptici seu morbo caduco correpti, lue venerea infecti, amentes, furiosi, lunatici, phrenetici, arreptitii seu à demone oblecti &c. si tamen isti per integri annispatium ab his morbis & miseriis nihil patiantur, juxta arbitrium Episcopi ad Ordines admitti possunt. *per. can. 3. d. 33.* quia tunc primum fortè credendi essent ab his malis liberati; raro enim plenè liberantur. Ad debilitatorum classem revocari possunt abstemii, seu vinum bibere non valentes, saltem respectu Sacerdotii. *Vid. text. & DD. ad hunc tit. & ad tit. de Clerico egrot. can. 3. cit. can. fin. d. 55. &c.* Ad Deformes denique referuntur, qui notabilem maculam in vultu, aut defectum alicujus membri, non facile occultabilem, ex quo aspicientibus vel generetur horror, vel moveatur risus: cujusmodi reputantur esse truncati nari-

bus vel auriculis, monooculi cum notabili turpitudine, scædam in vultu cicatricem circumferentes, vel os porco simile, aut oculos valde distortos, caput monstruosè vel parvum vel grande, tubera scædè exstantia, strumas, gibbum magnum: pygmæi, valde deformiter claudicantes, habentes unum brachium notabiliter brevius altero. DD. ad text. *cit.*

Sc. 2. Vitiatis corpore non accenseri. 1. Qui habet unum oculum potentiâ videndi destitutum sine notabili deformitate, etiam si sit oculus sinister, seu oculus *Canonicus*, ut vocant, eo quod ad legendum Canonem Missæ sit illo præcipue opus, modò talis sine inconvenientia adhuc legere possit Canonem oculo dextero: si tamen alteruter oculus omnino esset erutus, vel destructus, induceret irregularitatem, facilius autem dispensabilem, si dexter, quam si sinister esset destructus. 2. Lusci, aut obliquè intuentes citra magnam deformitatem. 3. Surdastræ, aut qui dentibus carent. 4. Qui blasæ sunt linguæ. 5. Qui in membro non necessario ad functiones Clericales passus est ab alio mutilationem, aut sectionem, v. g. à Medicis, ab hostibus, vel per insidias, vel eunuchus natus est. *can. 20. Apost. c. 3. b. t.* Imò etiam si aliquis propriâ culpâ passus sit mutilationem vel amputationem membri, ad functiones Clericales non necessarii, v. g. per adulterium, rixam, cui anam dedit; modò non intenderit mutilationem, ut cum Garc. docent multi contra non paucos; quia Jura videntur loqui de mutilatione, quam quis intendit. Citatur quidem ab Adversariis pro se. *c. 1. b. t.* ubi presbyter, qui in duello partem digiti amisit, misericorditer fuit permixtus ministrare: sed rectè responderetur, illum presbyterum duellantem cum magno scandalo fuisse suspensum potius, quam irregularem. 6. Qui citra notabilem deformitatem in una manu habet 6. digitos, aut digito uno non necessario ad Sacras functiones caret. 7. Qui pedes, quantumvis introrsum vel extrorsum valde detortos, habet, cum hæc deformitas possit tegi vestibus. Cæterum an vitium corporis, aut deformitas sit tanta, quæ inducat irregularitatem, in dubio judicare & determinare est penes Episcopum. *per. c. 2. b. t. & penes Prælatos Regulares Exemptos quoad suos Religiosos;* cum in hos habeant jurisdictionem quasi Episcopalem; Episcopus tamen non tenetur stare iudicio Prælatorum Regularium in ordine ad conferendos Ordines: si verò defectus corporis vel deformitas superveniat Ordinibus jam susceptis, Prælati Regulares de ea judicare possunt circa suos Religiosos sine regressu ad Episcopum.

Dico. Vitiati corpore ordinantur illicitè, & 3 in Ordinibus susceptis non possunt ministrare, quoad durat vitium corporis, vel in eo non dispensatur. *can. 1. & 2. d. 49. d. 55. ferè tota, & ferè t. b. t.* Dixi 1. vitiati corpore, quos nimirum n. 1. descripsi. 2. Ordinantur illicitè, videlicet absolute, ita ut ad nullum Ordinem promoveri possint, etiam si v. g. ad solum Presbyteratum careant membro necessario, v. g. manu, vel pollice cum indice, ad aliorum verò Ordinum

officia decenter obeunda apti sint. per can. 1. d. 36. can. 59. d. 50. can. 4. seqq. d. 55. c. 3. b. t. ubi generaliter prohibentur promoveri ad Clericatum, adeoque ad quoscunque Ordines, etiam primam Tonfuram. Dissentit Sayrus. 3. *Et in Ordinibus susceptis non possunt ministrare*, intellige non absolute in omnibus, sed solum in illis, quorum functiones vel simpliciter, vel sine indecoro, scandalo, irreverentia exercere non amplius valent. per c. 2. de Cler. egrot. nam melioris conditionis sunt, utpote jam habentes jus quæsitum, apud quos super venit tale vitium post susceptos Ordines, quam qui ante illos susceptos eo laborant. Unde si Sacerdos v. g. sine propria culpa fiat cæcus, non quidem amplius permittitur celebrare, etsi forte aliquam Missam, v. g. de B. V. sciret memoriter, propter morale periculum irreverentiæ sacris speciebus inferendæ &c. non tamen prohibetur audire Confessiones: ac vicissim si fiat surdus, potest celebrare Missas, cum absolute non sit necesse, ut audiat Ministrum respondentem, modo moraliter certus sit, eum respondere, non tamen potest audire Confitentes. Pari modo contingere potest, ut Sacerdos propter supervenientem aliquam deformitatem vel morbum prohibendus sit à celebratione in loco publico, non tamen in loco privato. 4. *quandiu durat vitium*; eo enim cessante cessat quoque irregularitas hæc. 5. *vel in eo non dispensetur*. Sed hinc

4. Quæres, quis dispense in vitio corporis?
 R. 1. per se & ordinariè solus Papa, quia est impedimentum Jure Communi introductum, qui tamen in quibusdam vitiis, ubi nempe ingens est periculum irreverentiæ Sacramento inferendæ, vel scandali, nunquam dispensare solet; in quibusdam aliis raro. R. 2. Episcopus dispensat 1. cum eo, qui fecit sibi amputari virilia. c. 4. b. t. ibi Panormit. n. 2. Pirh. hic n. 15. sed ex auctoritate sibi delegata à Pontifice. 2. in vitio non notabili. Pirh. ibidem. 3. in vitio orto ex delicto occulto, v. g. quo aliquis se ipsum mutilavit, si hæc mutilatio non impedit functionem sacram. per Trid. S. 24. c. 6. de Ref. Imò juxta me etiam, si daretur vitium corporis occultum, & non impediens Sacram functionem, etiam si sine delicto proprio, aut propriè tali fuisset ortum, per ea, quæ dixi ad tit. 15. de filiis Presbyt. n. 8. 4. In dubio, sed tunc potius declarat Episcopus (uti & Prælati Regularis circa suos) vitium non esse tale, quod inducat irregularitatem, vel jam Ordinatam posse etiam publicè exercere actus sui Ordinis.

TITULUS XXI.

De Bigamis non ordinandis.

SUMMARIUM.

1. Quid sit Bigamia, tam Vera, quam Interpretativa, & Similitudinaria.
2. Quando Bigamia non contrahatur.
3. An in Infidelitate duas ducens uxores sit Irregularis.
4. Bigami sine peccato & certis pœnis non Ordinantur, nisi prius sint dispensati.

nantur, nisi prius sint dispensati.

5. 6. Quis dispense cum Bigamis.

Sciendum 1. Ad hoc, ut aliquis fiat bigamus seu bis conjugatus, requiri duo. 1. Matrimonium iteratum. 2. Copulam carnalem, vi cuius caro viri in plures mulieres dividitur, affectu maritali peractam (si propter aliquem defectum maritalis non sit reipsa, non datur bigamia) sive dein Matrimonium sit verè, sive interpretativè, sive similitudinariè iteratū. can. 9. seqq. d. 34. c. 4. 5. b. t. Unde Bigamia (aliqui legunt Digamia) triplex est, vera, interpretativa, & similitudinaria. Vera, & propriè dicta, est, quando quis duo vel plura Matrimonia validè contrahit, & interveniente copula consummavit. Interpretativa, quando quis revera contrahit quidem unicum Matrimonium, ex interpretatione tamen & fictione Juris censetur contraxisse duplex, & cum duabus, ut si quis contrahat Matrimonium & consummet cum vidua: vel cum repudiata à viro, cum quo fuit Matrimonio copulata, & copulam conjugalem habuit: vel cum tali, quæ fuit ab alio corrupta: vel actu maritali conjungitur propriæ uxori, postquam hæc commisit adulterium vel sponte, vel vi oppressa. Nec obstat, quòd talis vir putaverit, se ducere virginem in uxorem, aut ignoraverit, suam uxorem fuisse adulteriò violatam; nam bigamia non solum contrahitur propter peccatum & in pœnam (quo casu utique requireretur scientia) sed etiam sine peccato, & principaliter propter defectum Significationis Sacramenti Matrimonii, quod ex institutione sua significat perfectam conjunctionem Christi cum Ecclesia per assumptionem carnis humanæ, & quidem unicum cum unica, seu conjunctionem unius Christi cum una Ecclesia, eaque immaculata. c. 5. cit. Unde hæc irregularitas dicitur oriri ex defectu Sacramenti, seu potius significationis Sacramenti. Ad interpretativè bigamos reducitur insuper 1. Qui conjugatus vivente uxore superinducit aliam, & sic polygamus efficitur. 2. Qui primà mortuà contrahit, cum qua tamè contrahere validè nequit propter impedimentum dirimens (probabiliter etiam incognitā) & consummat affectu maritali, quantum est ex se. 3. Qui cum duabus contrahit invalidè, secutà semper copulā. 4. Qui post mortem conjugis initiatus Ordinibus Sacris attentat novum Matrimonium contrahere, secutà copulā. Similitudinaria demum bigamia est, quando quis antecederet nunquam conjugatus post Professionem Religiosam, vel susceptos Sacros Ordines, contrahit, vel potius contrahere attentat Matrimonium cum una, eaque virgine, ac maritali affectu consummat. can. 24. caus. 27. q. 1. c. 4. de Clericis conjug. c. 2. qui Clerici vel voventes. Vocatur hæc bigamia similitudinaria propter similitudinem, quam conjugium spirituale, quod votò castitatis solenni ligatus contrahit cum DEO vel Ecclesia, habet cum carnali: qui igitur post spirituale conjugium contrahere attentat carnale, quasi & impropriè bigamus efficitur.

Sc. 2. Bigamis è diverio non annumerari. 1. Qui